

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE
ANNO 1919

INOVATĪVA UN PRAKSĒ BALSTĪTA
PEDAGOGU IZGLĪTĪBAS IEGUVE
UN MENTORU PROFESIONĀLĀ PILNVEIDE
12.04.2010 – 31.07.2013

Eiropas Sociālā fonda projekta

“Inovatīva un praksē balstīta pedagogu izglītības ieguve un mentoru profesionālā pilnveide”

Nr.2010/0096/1DP/1.2.1.2.3./09/IPIA/VIAA/001

ALĪNAS RJABOVAS

MENTORA MAPE

*Mentordarbība ar topošo kolēģi –
studenti-praktikanti.*

RĪGA

2013

Saturs

1. Domu karte par kursu saturu	3
2. Iepazīšanās ar studentu-praktikanti	4
2.1 Studentes-praktikantes vajadzību apzināšanās	4
3. Sadarbības plāns un veicamie uzdevumi	5
4. Stundu vērošana	8
5. Refleksijas par paveikto	14
5.1 Iepazīstināšana ar skolas telpām, pieejamajiem resursiem	14
5.2 Iepazīstināšana ar skolas vadību/ administrāciju un pārējiem kolēģiem	15
5.3 Vajadzību pārrunāšana	15
5.4 Iepazīšanās ar izglītības dokumentiem, E-klasi, izglītības sistēmu, mācību līdzekļiem attiecināmajam vecumam	16
5.5 Praktikas vadīto stundu analīze	17
5.6 Kopīga fakultatīvo nodarbību vadīšana	17
5.7 Rakstu darbu labošana – pārrunas un reāla darbība	18
5.8 Intervija ar praktikanti	19
6. Intervija ar studentu-praktikanti	19
7. Mentores pašvērtējums	22
8. Tālākā sadarbība	24
9. Pielikumi (studentes pašvērtējums, mentordarbības dinamika, avīzes raksta kopija – intervija ar praktikanti, kopīgais foto, prezentācija par mentores darba vietu, metaforas attiecināmas uz mentordarbību, mentoru kursu pieraksti, darba lapas, kursus iegūtie materiāli)	25

1. Domu karte par kursu saturu.

2. Iepazīšanās ar studentu-praktikanti.

Šī ir mentores pirmā studente-praktikante, jo pati mentore tikai nesen ieguvusi profesionālā bakalaura grādu izglītībā, tāpēc tas ir īpašs notikums. Vēl īpašāku šo praksi gan mentorei, gan pašai studentei padara tas, ka studente ir no Vācijas.

Anne (studente) ir 28 gadus jauna Ķēlnes Universitātes (*Universität zu Köln*) studente (mūsu foto pielikumos), kas pēc studiju pabeigšanas būs speciālās izglītības skolotāja. Apgūt pedagoga profesiju Anne nolēma, kad gadu pēc vidusskolas absolvēšanas nostrādājusi ar bērniem ar īpašām vajadzībām. No sarunas ar Anni mentore uzzināja, ka Vācijā ir atšķirīga izglītības sistēma. Pēc prakses noslēguma Latvijā, Anne atgriezīsies Vācijā, lai maija beigās un jūnija sākumā kārtotu teorētiskos Valsts eksāmenus. Rudenī sāksies viņas 2 gadus ilgā prakse Vācijā, kuras laikā tiks vērtēta viņas skolotājas darbība. Ja tā izrādīsies veiksmīga, tikai tad Anne kļūs par pilntiesīgu skolotāju.

Anne mentores darba vietā ieradās Eiropas Savienības Mūžizglītības programmas „Comenius” ietvaros, kas piedāvāja viņai 3 mēnešu praksi Ozolnieku vidusskolā, tā kā viena no mentores kolēģēm ir uzrakstījusi projekta pieteikumu no Ozolnieku vidusskolas.

Iepazīšanās ar praktikanti notika neformālā vidē, uzaicinot viņu vakariņās vietējā restorānā. Anne ir slaida, tumšmataina sieviete ar brūnām acīm. Pirmais iespaids par viņu mentorei bija tāds, ka praktikante ir atvērta, atsaucīga un jauka sieviete.

1. Studentes-praktikantes vajadzību apzināšanās.

Nākamā mentores un praktikantes tikšanās bija Ozolnieku vidusskolā. Jau iepriekš, komunicējot caur e-pastu, tika norunāts, ka Anne pasniegs vācu un angļu valodas stundas, tā kā viņas dzimtā valoda ir vācu valoda (turklāt Anne mācās par vācu valodas skolotāju bērniem ar īpašām vajadzībām), bet angļu valoda ir pietiekami augstā līmenī, kas ļauj viņai pasniegt stundas arī angļu valodā un dod iespēju Ozolnieku vidusskolas skolēniem attīstīt savas svešvalodas prasmes, jo sarunvaloda starp praktikanti un skolēniem būtu vācu vai angļu valodā.

Protams, ņemot vērā, ka praktikante nāk no citas valsts, bija svarīgi arī pastāstīt par izglītības sistēmu Latvijā. Tā kā praktikante Ozolnieku vidusskolā bija pirmo reizi, mentore uzskatīja par svarīgu izstāstīt Annei arī par skolu, iepazīstināt viņu ar skolas administrāciju un dokumentāciju, kā arī pastāstīt par pašas praktikantes izglītošanās iespējām Jelgavā, jo Anne izteica vēlmi iemācīties latviešu valodu (kas gan notika ārpus reālās mentordarbības).

Prakses laikā Anne vēlējās vadīt stundas dažāda vecuma skolēniem, tāpēc vēl viena vajadzība bija sarunāt ar kolēģiem, ka Anne varēs gan vērot, gan vadīt viņu stundas.

Mentoresprāt, būtiskākais, ko praktikantei šīs prakses laikā bija jāapgūst, bija iemācīties plānot mācību stundu, veiksmīgi to novadīt, kā arī veikt skolēnu darbu labošanu, kas ir skolotāja ikdienas pamatdarbs un aizņem lielāko laika daļu no visiem veicamajiem pienākumiem. No sarunas ar praktikanti mentore saprata, ka būtībā Annei pilnīgi viss bija jauns un nezināms, jo līdz šim viņa ne reizi nebija rakstījusi stundas plānus un pati gatavojusi mācību stundas. Varēja noprast, ka brīvprātīgā darba laikā viņai nebija jāveic tie uzdevumi, ko veic ikdienā skolotājs, kas strādā skolā pastāvīgi.

Lai Anne gūtu plašāku pieredzi, mentore ar praktikanti vienojās, ka Anne novadīs arī pāris audzināšanas stundas sadarbībā ar mentores kolēģiem, kuru laikā praktikante apspriedīs ar skolēniem aktuālas tēmas – izglītības iespējas pēc pamatskolas pabeigšanas, vācu tautas kultūras salīdzinājums ar latviešu tautas kultūru, u.c.

Apzinoties praktikantes vajadzības, mentore savai mentordarbībai izvirzīja sekojošus mērķus:

1. Praktiskās darbības laikā studente-praktikante ir iepazinusies ar skolas darbības principiem, izglītības sistēmas uzbūvi.
2. Pēc praktiskas darbības 3 mēnešu laikā Ozolnieku vidusskolā, praktikante ir spējīga pati veiksmīgi izplānot un novadīt mācību stundu.
3. Pēc sadarbības ar mentori praktikante ir spējīga pati veikt labošanas darbus skolēnu kontroldarbiem, pārbaudes darbiem un rakstu darbiem.

3. Sadarbības plāns un veicamie uzdevumi.

Zemāk (Tabula 1.) mentore tabulas veidā prezentē savu mentordarbības plānu, kurā atklājas veicamie uzdevumi ar praktikanti un to izpildes termiņš (tas, protams, var nedaudz mainīties atkarībā no apstākļiem). No 17.punkta tiek uzskaitīti uzdevumi, kas turpinās saistībā ar mentoru kursiem.

Tabula 1. Mentordarbības plāns.

N.p.k.	Uzdevums	Izpildes termiņš	Piezīmes
1.	Iepazīšanās ar praktikanti (neformālos apstākļos – vakariņās).	05.01.2013.	
2.	Tikšanās skolas vidē, iepazīstināšana ar skolas telpām, pieejamajiem	07./08.01.2013.	Mentores veidota Powerpoint prezentācija par Ozolnieku

	resursiem.		vidusskolu ar mutisku tulkojumu angļu valodā.
3.	Iepazīstināšana ar skolas vadību/ administrāciju un pārējiem kolēģiem.	08.01.2013.	Ikmēneša skolotāju sanāksme Mazajā zālē plkst.8:00.
4.	Vajadzību pārrunāšana.	07. – 08.01.2013.	
5.	Prakses darbības plāna pārrunāšana, saskaņošana ar citiem kolēģiem.	09. – 11.01.2013.	Praktikante pati veic pārrunas ar skolotājiem, kuri runā angļiski. Ar pārējiem mentore palīdz tulkojot.
6.	Iepazīšanās ar izglītības dokumentiem, E-klasi, izglītības sistēmu, mācību līdzekļiem attiecīgajam vecumam.	11.01.2013.	Sarunas veidā. Uzskatāmi piemēri.
7.	Praktikante vēro stundas.	07. – 18.01.2013.	Vēro ne tikai mentores, bet arī citu angļu valodas un vācu valodas skolotāju stundas.
8.	Pārrunas par vērotajām stundām.	14. – 18.01.2013.	
9.	Stundas plāna veidošana (atšķirības pamatskolā un sākumskolā).	21. – 22.01.2013.	Tika norunāts, ka praktikante nevadīs mācību stundas vidusskolā, bet pievienosies mentorei stundu vadīšanā sākumskolā angļu valodas fakultātvajās nodarbībās. Stundu plānošanu sākumskolā veic mentore. Tad stundas norise tiek pārrunāta ar praktikanti un sadalīti uzdevumi un atbildība.
10.	Praktikante vada stundas/ mentore vēro – izvērtē.	23.01. – 12.04.2013.	Mentore vēro tikai savas mācību stundas, kuras vada praktikante. Tad, kad kolēģiem ir stundas,

			mentorei pašai ir stundas. <u>28.01.-01.02.2013. Projektu nedēļa skolā.</u> <u>22.03.-01.04. Skolēnu pavasara brīvlaiks un Lieldienas.</u>
11.	Kopīga fakultatīvo nodarbību vadīšana.	23.01. – 12.04.2013.	Atbildības sadalīšana – kurš vadīs kuru uzdevumu.
12.	Vadīto stundu pārrunāšana/ analīze.	23.01. – 12.04.2013.	Īsi komentāri pēc katras no vērotajām stundām. Nopietnāka pārrunāšana reizi nedēļā vai pusotrā nedēļā.
13.	Pārbaudes darbu un rakstu darbu labošana – pārrunas un reāla darbība.	29./31.01.2013.	Kā izvirzīt vērtēšanas kritērijus rakstu darbos. Kontroldarbi un mazie pārbaudes darbi. Vērtēšanas skala.
14.	Aptauja praktikantei (pašizvērtējums).	08.04.2013.	Vēlams saņemt atpakaļ līdz 12.04.2013.
15.	Intervija ar praktikanti.	10.04.2013.	
16.	Turpmākās sadarbības iespēju pārrunāšana. Atvadīšanās.	15.04.2013.	Pēdējā tikšanās.
17.	Manas mentora prakses mapes pilnveidošana – materiālu sakārtošana.	24.03. – 14.05.2013.	
18.	Manas mentora mapes iesniegšana.	līdz 15.05.2013.	Nodot mapi PPMF.
19.	Gatavošanās noslēguma semināram – PPP.	23. – 24.2013.	Prezentācijas un runas sagatavošana.
20.	Piedalīšanās noslēguma seminārā.	25.05.2013.	Veiksmīgs kursu noslēgums, mentora sertifikāta iegūšana. ☺

4. Stundu vērošana.

Tā kā mentore vēl pati 2012.gada pavasarī gāja praksē, atceroties prakses prasības praktikantiem, savai mentora mapei mentore izvēlējās obligāti novērot 5 mācību stundas (Tabula 2 līdz Tabula 6) – 2 pašā sākumā, 1 prakses vidū un 2 stundas prakses beigās (lai redzētu studentes-praktikantes attīstību) – un veikt pierakstus par tām. Lai gan mentore piedāvāja praktikantei pārējās stundas vadīt vienai pašai, praktikante izteica vēlmi par mentores klātbūtni visās stundās. Lai radītu drošības izjūtu praktikantei, viņas vēlmes tika ņemtas vērā, taču pieraksti par atlikušajām stundām netika veikti.

Lai vēlāk būtu vieglāk analizēt un pārrunāt stundu, mentore izvēlējās novērojumus veikt tabulā, kurā ir sekojošas sadaļas: stundas gaita, stiprās puses, pie kā vēl vajadzētu piestrādāt.

Tabula 2. Pirmā mentores vērotā stunda.

Klase, laiks, mācību priekšmets	6.a klase, 9:20 – 10:00, angļu valoda
Stundas gaita un skolotājas-praktikantes darbība	<p>Pati pirmā praktikantes stunda – iepazīšanās stunda. Skolotāja sāk stundu ar sasveicināšanos un iepazīšanos, pastāstot īsi kas viņa ir, no kurienes ir atbraukusi un kāds ir tālākais darba plāns. Skolotāja stāv klases priekšā pie sava galda. Skolotāja stāv taisni, rokas gar sāniem, acu kontakts ir ar atsevišķiem skolēniem un mentori, ne ar visu klasi. Skolotājas balss tonis ir diezgan kluss un intonācija labvēlīga (tā turpinās arī atlikušajā stundas daļā).</p> <p>Skolotāja izdala skolēniem iepriekš sagatavotas kartiņas (no balta papīra) un lūdz uz tām uzrakstīt savu vārdu. Skolotāja ievāc kartiņas, sajauc tās un izdala skolēniem no jauna (tā, lai skolēnam nav kartiņa ar savu vārdu). Katram skolēnam ir jāpasaka kaut kas labs par savu klasesbiedru (vārds uz kartiņas). Kad tas ir izdarīts, skolotāja paņem no skolēna šo kartiņu, cenšas atcerēties pareizo skolēnu un atdod tam kartiņu ar vārdu. Ja skolotāja neatceras, skolēni viņai saka priekšā, kur sēž attiecīgais skolēns.</p> <p>Skolotāja saka, ka stundas darbs turpinās ar uzdevumiem darba burtnīcā (42.–43.lpp. 1.–6.uzd.). Skolotāja diktē uzdevuma numuru, izskaidro, kas tur ir jādara. Skolēni visus uzdevumus pilda individuāli un tad, kad visi ir pabeiguši, pārbauda. Skolotāja visu laiku atrodas klases priekšā un skatās gandrīz visu laiku uz savu galdu, grāmatā un savos pierakstos.</p> <p>Skolotāja uzdod skolēniem mājas darbu (pasaka tikai mutiski) un pasaka, lai skolēni sagatavojas mazajam pārbaudes darbam.</p>

<p>Stiprās puses</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pozitīva atmosfēra klasē. • Labs valodas lietojums (praktikantes).
<p>Vajadzētu piestrādāt (ieteikumi)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jāizturas drošāk, nepieciešama lielāka pārliecība par to, ko dara. • Jāveido acu kontakts ar visu klasi. • Skaidrākus norādījumus jādod, jo, pavērojot skolēnus, varēja redzēt, ka bija brīži, kad skolēniem nebija skaidrs, kas ir jādara. Mentorei blakus sēdošā skolniece pārjautāja, kas ir jādara. Jāpārliecinās, vai skolēni saprata uzdevumu. • Pārvietoties pa klases telpu, lai pārliecinātos, ka skolēni strādā, saprot, kas ir jādara, un lai palīdzētu skolēniem, ja ir nepieciešamība (īpaši svarīgi tas ir tad, ja ir kāds garāks un sarežģītāks uzdevums). • Vēlams ne tikai pateikt, bet arī pierakstīt mājas darba uzdevumu uz tāfeles.

Tabula 3. Otrā mentores vērotā stunda.

<p>Klase, laiks, mācību priekšmets</p>	<p>6.a klase, 8:30 – 9:10, angļu valoda</p>
<p>Stundas gaita un skolotājas-praktikantes darbība</p>	<p>Skolotāja stāv pie sava galda, sasveicinās ar klasi un atzīmē, kas nav skolā. Skolotāja atgādina skolēniem, ka stundas sākumā tiks rakstīts pārbaudes darbs. Skolotāja runā nedroši, klusi. Skolotāja izdala skolēniem atbilžu lapas. Gaita pa klasi ir diezgan strauja. Skolotāja ieslēdz prezentāciju ar uzdevumiem (mentores sagatavotu). Skolēni sāk rakstīt pārbaudes darbu. Skolotāja nesniedz nekādus norādījumus. Skolotājas sejas izteiksme ir nopietna. Lai pārslēgtu slaidus prezentācijā, skolotāja visu laiku skatās uz mentori, uztur acu kontaktu, lai pārliecinātos, kad ir īstais laiks pārslēgties uz nākamo uzdevumu. Skolēni pabeidz rakstīt pārbaudes darbu. Skolotāja ievāc atbilžu lapas un palūdz palīdzību mentorei, lai noslēgtu prezentāciju un izslēgtu projektoru.</p> <p>Skolotāja lūdz skolēnus atvērt mācību grāmatu 40.lpp. un paskatīties uz attēliem. Skolotāja pārrunā ar skolēniem attēlos redzamo. Skolotāja jautā, kuri no dotajiem vārdiem varētu būt tekstā. Skolotāja smaida un gaida, kad kāds atbildēs. Skolēni sāk runāt no vietas. Pārrunā katru vārdu, skolotāja pieraksta visus skolēnu nosauktos vārdus uz tāfeles. Diezgan ilgi stāv ar muguru pret klasi. Skolotāja saka, ka tagad viņi lasīs tekstu un redzēs, kuri</p>

	<p>vārdi tad bija tekstā un kuri nē. Skolotāja izsauc vienu skolēnu, viņš sāk lasīt. Tā vēl ar diviem skolēniem. Skolotāja pārrunā ar skolēniem, vai viņiem izdevās uzminēt vārdus, kas bija tekstā. Skolotāja pamana, ka stunda tūlīt beigsies. Skolotāja uzdod skolēniem mājas darbu, uzraksta to uz tāfeles. Atvadās, smaida.</p>
Stiprās puses	<ul style="list-style-type: none"> • Pozitīva atmosfēra otrajā stundas daļā, pirmajā pietiekami nopietna (atbilstoši pārbaudes darbam). • Spēja noturēt skolēnu uzmanību pie noteikta uzdevuma.
Vajadzētu piestrādāt (ieteikumi)	<ul style="list-style-type: none"> • Jāmēģina uztvert pašai darba temps, cik ilgs laiks ir nepieciešams katram uzdevumam. • Jāpaseko pārbaudes darba laikā līdzī, vai neviens nenoraksta kaut ko/ nešpiko. • Jāizmēģina pirms stundas, kā ieslēgt prezentāciju, kā izslēgt. Jānoskaidro, kā darbojas projektors. • Būtu vēlams skolēnus informēt par laiku, kas ir atvēlēts noteiktajam uzdevumam (ne vienmēr, protams, bet bieži vien tas liek skolēniem mobilizēties, pievērsties uzdevumam un tiešām pildīt to). • Jādomā par laika sadalījumu stundā, lai var paspēt izdarīt visu paredzēto. • Acu kontakts. • Jāpadomā, vai ļaut skolēniem runāt no vietas. Ja visi runā reizē, neko nevar saprast. Vai iemācīt skolēniem ļoti strikti sagaidīt, kamēr viens beidz runāt un tad izteikties – varbūt tā? Jāizdomā pašai praktikantei.

Tabula 4. Trešā mentores vērotā stunda.

Klase, laiks, mācību priekšmets	6.a klase, 9:20 – 10:00, angļu valoda
Stundas gaita un skolotājas-praktikantes darbība	<p>Skolotāja stāv pie sava galda, sasveicinās ar skolēniem un pasmailda. Skolēni apsēžas. Skolotāja lūdz atvērt mājas darbu (darba burtnīcā). Skolotāja jautā, kas vēlas atbildēt. Pāris skolēni paceļ roku. Skolotāja sauc tikai tos skolēnus, kad ceļ roku.</p> <p>Skolotāja informē skolēnus, ka šodien skolēni turpinās runāt par mūziku. Skolotāja lūdz skolēnus pievērsties 3.uzd. darba burtnīcā 48.lpp. Skolotāja saka skolēniem aizpildīt tukšās ailītes ar jaunajiem (iepriekšējā stundā</p>

	<p>mācītājiem) vārdiem. Skolēni strādā individuāli. Daži sarunājas savā starpā. Pēc brīža skolotāja sauc skolēnus nolasīt teikumus un komentē, vai ir pareizi ievietoti vārdi vai nē. Skolotāja lūdz skolēnus nolasīt teikumus darba burtnīcā un noteikt gramatisko laiku. Skolotāja izsauc vienu meiteni un tā pasaka pareizo gramatisko laiku. Turpina ar klausīšanās uzdevumu un tad saistībā ar klausīšanās uzdevumu pilda vēl divus uzdevumus. Skolēni visu laiku strādā individuāli un tikai pārbauda uzdevumus. Skolotāja sadala skolēnus pāros, kā viņi sēž. Skolotāja uzdod runāt par slavenu mūziķi, neatklājot tā vārdu. Partnerim ir jāuzmin šis mūziķis. Skolotāja staigā mierīgā solī pa klasi un ieklausās, par ko runā skolēni pāros, bet pati neiejaucas. Skolotāja ieskatās sienas pulkstenī un lūdz skolēnus pārtraukt uzdevuma pildīšanu. Atvadās no skolēniem.</p>
<p>Stiprās puses</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Skolotāja runā drošāk. • Pozitīva, darbīga atmosfēra stundā. • Labs valodas lietojums. • Tika lietots magnetofons, skolotāja pati tika galā.
<p>Vajadzētu piestrādāt (ieteikumi)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Būtu labi pārliecināties, vai citi skolēni arī ir izpildījuši mājas darbu. Varbūt varētu apstaigāt klasi, ieskatīties visu skolēnu darba burtnīcās. Skolotāja jau strādā kādu laiku ar šo klasi un noteikti ir pamanījusi, kuri ir klusākie skolēni. Tos vajadzētu aktīvāk iesaistīt stundas darbā, biežāk izsaukt. • Atkal darbs tikai ar pamatmateriāliem (darba burtnīca). Trūkst lead-in/warm-up activity, kas ir ieteicams ja ne katrā stundā, tad visai bieži. Vajadzētu kaut ko radošāku un kādu uzdevumu ārpus ierastajiem mācību materiāliem.

Tabula 5. Ceturtā mentores vērotā stunda.

<p>Klase, laiks, mācību priekšmets</p>	<p>6.a klase, 8:30 – 9:10, angļu valoda</p>
<p>Stundas gaita un skolotājas-praktikantes darbība</p>	<p>Skolotāja stāv pie sava galda un sasveicinās ar skolēniem, lūdz viņus apsēsties un sagatavot mājas darbu. Skolotājas sejas izteiksme ir priecīga, miera pilna. Skolotāja staigā pa klasi un ievāc mājasdarbu – rakstisku darbu. Skolotājas gaita ir mierīga un pārliecināta.</p> <p>Skolotāja uzsāk īsu diskusiju par dzīvniekiem (savvaļas dzīvniekiem), jautājot kādus dzīvniekus skolēni zina un vai viņiem patīk dzīvnieki. Runā</p>

	<p>arī par dzīvnieku dzīves vietu.</p> <p>Skolotāja informē skolēnus, ka viņi lasīs tekstu par savvaļas dzīvnieku izdzīvošanas iezīmēm. Skolotāja uzdod skolēniem pirmo mājas darbu (mutiski) – pārtulkot pašiem jaunos vārdus, jo viņa nerunā latviski. Skolotāja izsauc vairākus skolēnus pēc kārtas, kas lasa tekstu. Pēc teksta izlasīšanas skolotāja pārjautā vairākus jautājumus par tekstu. Skolotāja uzdod skolēniem pildīt 3.uzd. grāmatā. Pārbauda. Skolotāja lūdz aplūkot attēlus grāmatā 4.uzdevumā un nosaukt tur redzamos dzīvniekus. Skolotāja saka skolēniem, ka tagad viņi klausīsies sarunu un viņiem būs jāuzmin attēls. Vairāki skolēni reizē pēc noklausīšanās saka atbildi. Skolotāja uzdod mājas darbu darba burtnīcā – uzraksta uz tāfeles angļiski AB p.66, ex.1, kā arī pasaka mutiski. Atvadās no skolēniem.</p>
Stiprās puses	<ul style="list-style-type: none"> • Ir lead-in uzdevums – īsa diskusija. • Skolotāja izskatās krietni pārliecinātākā nekā pirms tam vērotajās stundās. • Skolotāja iekļaujas 40 minūtēs.
Vajadzētu piestrādāt (ieteikumi)	<ul style="list-style-type: none"> • Dažādot mācību stundu ar dažādām metodēm (varbūt kādu video parādīt vai kādu grupu darbu iedot). • Neskatoties uz to, ka uzdevuma norādījumi ir rakstīti grāmatā, tāpat katram veicamajam uzdevumam ir jāsniedz instrukcijas.

Tabula 6. Piektā mentores vērotā stunda.

Klase, laiks, mācību priekšmets	6.a klase, 11:10 – 11:50, angļu valoda
Stundas gaita un skolotājas-praktikantes darbība	<p>Skolotāja nostājas klases priekšā (vidū) un sasveicinās ar klasi. Pajautā, ka skolēniem iet un pasmaida. Sagaida pāris atbildes.</p> <p>Skolotāja saka, ka šī ir gatavošanās stunda kontroldarbam. Skolotāja lūdz skolēnus atvērt darba burtnīcu 67.lpp un pildīt 5.uzdevumu. Skolotāja izskaidro, ka skolēniem ir jāizlasa īsais tekstiņš un jāuzzīmē tur aprakstītais dzīvnieks. Skolēni pilda uzdevumu. Skolotāja pamana, ka divi skolēni jau ir pabeiguši uzdevumu. Skolotāja paaicina abus zēnus nākt pie tāfeles un uzzīmēt šo dzīvnieku. Skolotāja jautā, vai citiem ir tāds pats dzīvnieks. Skolotāja salīdzina dzīvnieku pēc dotās informācijas tekstā. Skolotāja palūdz diviem skolēniem izdalīt darba lapas. Skolotāja skaidro, ka atlikušo stundas</p>

	<p>daļu skolēni pildīs darba lapu ar gramatikas uzdevumiem, lai nostiprinātu vielu pirms kontroldarba.</p> <p>Skolēni tiek aicināti pildīt pirmo uzdevumu. Un tā atlikušos trīs. Pilda un pārbauda. 3.uzd. skolotāja aicināja pildīt pāros, ja ir vēlme.</p> <p>Skolotāja palūdz atvērt dienasgrāmatas un ierakstīt, ka nākamajā stundā ir kontroldarbs. Atvadās no klases.</p> <p>Skolotāja visu stundu norunāja diezgan vienveidīgā tonī.</p>
<p>Stiprās puses</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Skolotāja izrādīja iniciatīvu un gatavojot šo stundu palūdza mentorei, vai viņai nav kāda darba lapa, jo darba burtnīcā visi gramatikas uzdevumi ir izpildīti. Pozitīvi, ka tika izmantots kaut kas vairāk par grāmatu un darba burtnīcu. • Skolotājas atrašanās vieta klasē mainījās. • Mājas darbs dienasgrāmatā. • Piedāvā skolēniem strādāt pāros, ja nepieciešams.
<p>Vajadzētu piestrādāt (ieteikumi)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sniegt skaidrojumu tiem piemēriem, ar kuriem skolēniem gāja grūtāk vai ar izņēmuma gadījumiem. Vai vēl labāk, lūgt, lai skolēns pats atrod pierakstos atbildi un izlabo savu kļūdu.

Kopsavilkums par vērotajām stundām: Pirms katras no piecām vērotajām stundām mentore starpbrīdī novēroja, ka skolotājai-praktikantei ir sagatavots stundas plāns. Vienreiz sarunas laikā mentorei bija izdevība ieskatīties vienā no plāniem, kas bija balstīts tikai uz skolotāja grāmatu (izkopētas lapas, sanumurēti uzdevumi, pierakstīti komentāri, tulkojums, kur nepieciešams). Mentoresprāt, tas ir vieglākais veids, kā plānot stundas un tas neprasa īpašu ieguldījumu. Protams, arī tas sākumā prasa diezgan daudz laika, tomēr vajadzētu domāt par dažādību stundās. Lai aizrautu skolēnus, pēc mentores domām, papildus mācību pamatmateriālam (mācību grāmata un darba burtnīca) noteikti ir jāgatavo uzdevumi, kas notur skolēnu uzmanību stundās un ieinteresē viņus par noteikto mācību tēmu (ne jau katru stundu, bet ik pa laikam vismaz).

Prakses gaitā mentorei izdevās novērot tikai tās stundas, kuras viņas vietā pasniedza prakticante, tāpēc ir grūti spriest, kā prakticantei izdevās novadīt citas stundas (pie citiem kolēģiem). Mentoresprāt, stundu vadīšanas patieso „garšu” nedaudz bojāja mentores klātesamība visās stundās (lai gan tā bija pašas praktikantes iniciatīva). Nereti mentorei nācās palīdzēt prakticantei disciplīnas jautājumu risināšanā stundās, kas neļauj izprast līdz galam, vai prakticante pati tiktu galā ar klasēm, kur ir disciplīnas problēmas.

Sekojoš skolotāju grāmatā ieteiktajiem uzdevumiem, prakticante skolēniem attīstīja gandrīz visus valodas aspektus (gramatika, vārdu krājums, izruna) un prasmes (klausīšanās, runāšana, lasīšana, rakstīšana), kas, apgūstot valodu, ir ļoti svarīgi.

Vērtējot kopumā, ir saskatāma prakticantes neliela izaugsme. Prakticante ieklausījās mentores ieteikumos, taču ne visus ņēma tomēr vērā. Strādājot ilgāku laiku ar klasi un iepazīstot skolēnus tuvāk, prakticante jutās drošāk un izskatījās pārliecinātāka par to, ko viņa dara. Visas stundas arī tika diezgan veiksmīgi novadītas (dažas ne tik labi disciplīnas dēļ), prakticante vienmēr bija gatava stundām un stundas mērķi pa lielam arī sasniegti.

5. Refleksijas par paveikto.

Mentore izvēlējās 8 dažādas darbības ar praktikanti, kuras reflektēt. Tās ir īsumā atspoguļotas šīs nodaļas apakšnodaļās.

5.1. Iepazīstināšana ar skolas telpām, pieejamajiem resursiem.

Anne šodien ieradās pirmo reizi skolā. Anne ir smaidīga, bet šķiet nosalusi. Ārā ir ļoti auksts. Es Annei parādīju telpu, kur mēs – 2 angļu valodas skolotājas – uzturamies, mūsu sagatavi. Annei tika atvēlēts atsevišķs galdīņš, kā arī iedotas šādas tādas kancelejas preces, kas nepieciešamas darbam, kā arī sagatavota sveiciens zīmīte ar tekstu par to, ka mēs priecājamies viņu sagaidīt mūsu skolā. Par šo visu viņa bija priecīga. Smaidīja un arī viņas komentārs „Vau! Cik patīkami!” par to liecināja. Tā kā starpbrīži ir īsi, iepazīstināšanu ar skolas telpām atstāju uz pusdienlaiku, bet stundu laikā piedāvāju Annei pievienoties man un vērot manas stundas. Anne tam arī piekrita.

Pēc stundām parādīju Annei prezentāciju par mūsu skolu (Pielikumos), kuru viņai arī tulkoju mutiski, jo prezentācija ir latviešu valodā. Anne izteica piezīmi, ka ir ļoti pārsteigta par to, cik daudz dažādu resursu skolotājiem ir pieejami šai skolā. Pēc tam aizvedu Anni uz skolotāju istabu, kur parādīju, kā darbojas kopētājs un pastāstīju, ka šeit gandrīz vienmēr ir arī dzeramais ūdens skolotājiem. Teicu, ka ne vienmēr ir jānāk uz skolotāju istabu, ja vajag izprintēt pāris lapas. To var izdarīt mūsu sagatavē, jo mums ir printeris. Izstaigājām skolu, bet ne visas telpas, gan jau laika gaitā parādīšu Annei arī pārējās telpas pēc nepieciešamības. Jautāju Annei par viņas pirmo iespaidu par skolu, uz ko viņa atbildēja ļoti pozitīvi, ka viņai šeit patīk, cilvēki izskatās ļoti atsaucīgi un draudzīgi. Sarunājām tikties rītdien.

Pēc sarunas palika patīkama „pēcgarša”. Man, kā mentorei, šķiet, ka viņa, kā prakticante, ir gatava klausīties, mācīties, iegūt pēc iespējas vairāk no šīs prakses. Ceru, ka man, kā mentorei, izdosies to viņai palīdzēt sasniegt.

5.2. Iepazīstināšana ar skolas vadību/ administrāciju un pārējiem kolēģiem.

Šorīt bija kārtējā ikmēneša rīta sapulce, kurā iepazīstināju Anni ar skolas vadību un citiem kolēģiem. Anne īsi pastāstīja par sevi, no kurienes viņa ir atbraukusi, kādas ir viņas vēlmes, ko viņa gribētu iemācīties un ko viņa sagaida, ejot praksi šeit. Tā kā vairums skolotāju nerunā angliiski, Annes teikto bija jātulko. Skolas direktore sveicināja Anni mūsu skolā un uzdāvināja viņai krūzīti (Ozolnieku vidusskolas tradīcija – jaunajiem kolēģiem dāvināt keramikas krūzīti ar skolotāja vārdu un uzvārdu) un puķupodiņu. Tālāk sapulcē tika apspriesti pāris aktuāli jautājumi un Anne tikai sēdēja un klausījās. Sapulce beidzās un Anne pievienojās man un vienai mani kolēģei šodienas laikā, vērojot mūsu stundas.

Ar pārējiem angļu valodas skolotājiem Anne iepazīnās šodienas starpbrīžu laikā, kad tie ienāca mūsu sagatavē sasveicināties ar Anni.

Iepazītos skolotājus un vadību Anne raksturo pozitīvi.

Es, kā mentore, sagaidīju, ka skolas vadība ienāks arī dienas laikā parunāties ar Anni, lai veidotos vēl atraisītākas attiecības. Taču es priecājos, ka Annei palika labs iespaids.

5.3. Vajadzību pārrunāšana.

Šodien pēc rīta sapulces vienojāmies ar Anni, ka pēcpusdienā pārrunāsim vēlreiz (pirms tam jau tas tika pārrunāts sarakstē) viņas vēlmes attiecībā uz praksi, kā arī obligātās prasības no projekta vadītāju puses.

Tikāmies pēc 7.stundas mūsu sagatavē. Sākumā pārrunājām prasības, ka Annei ik nedēļu ir jāvada vismaz 12 stundas, bet maksimums ir 16 stundas. Anne piekrita un norunājām, ka sākumā Anne vadīs 12 stundas, lai iejustos un saprastu, kas tas ir – vadīt īstas stundas skolā. Sarunājām, ka ar laiku stundu skaitu varētu arī palielināt. Parādīju Annei savu stundu sarakstu un piedāvāju viņai vadīt stundas pie 6.a klases. Sarunājām, ka prakses laikā Anne vadīs stundas arī citām kolēģēm un ka laika gaitā stundu saraksts viņai mainīsies. Par stundu vadīšanu citiem kolēģiem Annei jāsarunā pašai. Anne piekrita nosacījumiem.

Kad vienojāmies par stundu sarakstu, teicu Annei, ka rītdien aiziesim pakaļ mācību grāmatām – skolēnu mācību grāmatai, darba burtnīcai un skolotājas grāmatai. Pastāstīju Annei, ka skolotāju grāmata ir ļoti labi sastādīta un ar tās palīdzību būs viegli veidot stundas.

Tālāk jautāju Annei, kāda palīdzība viņai ir nepieciešama šajā brīdī. Anne atzina, ka viņa, saņemot grāmatas, gribētu pārrunāt stundu plānošanu, jo pirms tam nekad to nav darījusi.

Es, kā mentore, gribu ļaut Annei izjust pašai to, kā ir jāplāno stundas. Iespējams, ļaut arī kļūdīties un laboties, jo tikai tā var pats kaut ko iemācīties. Nolēmu, ka parādīšu Annei savus stundas plānus, kā paraugu, taču nedošu nevienu, lai viņa neiespaidojas no manis. Arī man pašai, ejot abās profesionālajās praksēs, neviens neiedeva gatavu stundu plānu paraugu. Gribas salīdzināt to ar cilvēka, kurš nekad nav peldējis, izmešanu no laivas. Sākumā tā ir diskomforta izjūta un bailes, bet, lai „izdzīvotu un baudītu” šo

procesu, ir jādombā un jāpiepūlas, lai sasniegtu rezultātu. Man šķiet, ka nav pareizi praktikantei iedot visu gatavu, kā uz paplātes pasniegt. Redzēs, kā mums ies.

5.4. Iepazīšanās ar izglītības dokumentiem, E-klasi, izglītības sistēmu, mācību līdzekļiem attiecīgajam vecumam.

Šodien Anni iepazīstināju ar mūsu skolas bibliotekāri, pie reizes parādot arī to, kur atrodas bibliotēka. Tā kā bibliotekāre nerunā angļiski, ar manu palīdzību Anne saņēma mācību grāmatas un skolotāja grāmatu lietošanā. Uzgājām uz mūsu sagatavi, pāršķirstījām grāmatas, parādīju Annei lapaspusi, no kuras viņai būs jāsāk strādāt. Aši pārskrējām pāri skolotāja grāmatā vienas nodaļas vienai stundai, pastāstīju, ka uzdevumi ir smalki aprakstīti, atbildes uzdevumiem arī ir dotas, ka tikai jālasa un jāskatās cauri. Anne visu laiku piekrītoši māja ar galvu. Man šķita, ka viņai viss ir skaidrs. Padalījos ar viņu arī ar informāciju, cik daudz vielas parasti paspēju izņemt vienas mācību stundas laikā. Teicu, ka dodu viņai pilnīgu brīvību uzdevumu secības izvēlei, kā arī uzdevumu izvēlei vispār – lai viņa iekļauj stundās to, kas, viņasprāt, ir nepieciešams. Šajā brīdī izjutu, ka Anni pāršalca neliels nedrošības vilnis, jo viņa sāka uzreiz jautāt, ko, manuprāt, vajadzētu iekļaut pirmajā stundā. Es ieteicu viņai šo to, bet uzsvēru, ka tas nav plāns, pēc kura viņai noteikti ir jārikojas, ka viņai ir dota diezgan liela vaļa, galvenais, lai aptuveni 10 stundu laikā būtu izņemta viena nodaļa. Anne apstiprināja, ka viņai ir aptuveni skaidrs, kā ir jāstrādā un ka skolotāja grāmata viņai tiešām palīdzēs plānot stundas. Piedāvāju, protams, arī vērsties pie manis ar jautājumiem, ja tomēr būs kaut kādas neskaidrības.

Bibliotēkā paņēmām Annei arī mācību grāmatas fakultatīvajām nodarbībām tikai tāpēc, lai stundās, kad kopā vadīsim, viņai būtu vieglāk strādāt. Šīs stundas Anne neplāno. Izšķirstot grāmatu, pievērsoties noteiktām lapaspusēm, Anne atzina, ka ir pārsteigta, ka skolēniem ir jāzina jau tik agri diezgan sarežģīti vārdi un atzina, ka viņai pašai daži no tiem ir nezināmi. Sasmaidījāmies, teicu, ka tas nav nekas traks – kaut ko nezināt, jo arī man tā gadās. Pie reizes uzsvēru, ka skolā ir pieejamas dažādas vārdnīcas, ja nepieciešams, bet diemžēl angļu-vācu mums nav.

Teicu Annei, ka, protams, mūsu valstī ir izglītību reglamentējošie dokumenti un ka skolā mēs strādājam, saskaņojot savu tematisko plānu ar izglītības standartu un mācību priekšmeta programmu. Pastāstīju, ka šos dokumentus var atrast internetā, ja nepieciešams.

Tā kā šis bija garais starpbrīdis, parādīju Annei arī to, kā darbojas E-klase. Izstāstīju, ka šī sistēma ļoti atvieglo skolotāju darbu pēdējos gados. Anne noteica, ka tas noteikti ir ļoti ērti un pārskatāmi, taču man nelikās, ka šādas sistēmas lietošana viņā izraisītu pārsteigumu.

Vēlāk šodien gājām arī pusdienās skolas ēdnīcā. Pavisam nejauši sākām sarunāties par izglītības sistēmu – izglītības līmeņiem (no bērnudārza līdz pat universitātei), pārslēdzoties no viņas prakses. Anne pastāstīja, kā ir pie viņiem Vācijā, bet es savukārt pastāstīju par Latvijas sistēmu. Par šo Annei šodien bija vislielākais pārsteigums un viņa atzina, ka, viņasprāt, Latvijas sistēma ir labāka. Saruna raisījās ļoti raiti,

šķiet tam par labu nāca salīdzinoši neformālā atmosfēra pie pusdienu galda. Jutu, ka Anne jūtas brīvāk. Pricējās, ka sanāca paveikt plānoto un ka saruna ievirzījās pati no sevis par to, par ko bija plānots tāpat runāt.

5.5. Praktikantes vadīto stundu analīze.

Šī ir refleksija par vienu no stundu analīzēm, konkrēts gadījums.

Šodien ir aptuveni Annes prakses vidus, ir pēcpusdiena. Stundas ir beigušās gan man, gan viņai un mēs tikāmies mūsu sagatavē, kā ik reizi nedēļā vai divās, lai pārrunātu, kā viņai iet ar stundu vadīšanu, kāda palīdzība viņai ir nepieciešama un kādi ir mani, kā mentores novērojumi.

Ja visas iepriekšējās sarunas noritēja visai labi, tad šoreiz sarunu uzsāku par to, kā Anne jūtas, vai viss ir kārtībā, jo ikdienā biju novērojusi to, ka viņa izskatās nedaudz saskumusi. Sarunas laikā atklājās, ka tiešām Anne nejūtas droši par saviem stundu plāniem, ka viņa nav pārliecināta, kā tas ir pareizi jādara un vai viņai tas izdodas un ka līdz šim neuzdrošinājās par to runāt. Anne izteica, ka viņasprāt es, kā mentore, sniedzu viņai pārāk mazu atbalstu stundu plānošanā. Jautāju, ko tieši viņa sagaida, uz ko saņēmu atbildi par to, ka viņa gribētu skaidru definējumu tam, kā ir jāizskatās stundas plānam. Centos izskaidrot, ka neviens arī man neiedeva gatavu paraugu, ejot praksē, teicu, ka tas, kā katrs skolotājs plāno savas stundas ir atkarīgs no viņa paša, taču šķiet, ka prakticante šoreiz necik nevēlējās ieklausīties teiktajā. Es gan paliku pie sava un teicu, ka viņai ir dots maksimāls atbalsts gan mācību līdzekļu veidā, gan emocionālā atbalsta ziņā (sarunas, piedāvāti risinājumi noteiktām situācijām), ka, ja viņa vēlas kaut ko vairāk, tas nozīmē, ka viņa sagaida, lai viņai iedod jau pavisam gatavu materiālu, ar ko strādāt, bet tad tas nebūtu viņas darbs, bet gan mans un no prakses viņa neko neiegūtu. Es teicu, ka viņas vietā stundas plānus nerakstīšu un ka skolotāja grāmata jau ir sastādīta, kā gatavi stundu plāni, jāveic tikai minimālas korekcijas pēc pašas skolotājas ieskatiem.

Kopumā saruna nebija īpaši patīkama, jo mūsu viedokļi ar praktikanti īsti nesakrita. Atnākot mājās, turpināju domāt par šo sarunu un analizēt savu, praktikantes darbību un kopējo sadarbību.

5.6. Kopīga fakultatīvo nodarbību vadīšana.

Šodien bija pirmā reize, kad kopā ar Anni vadījām kopīgi fakultatīvo nodarbību 2.klasē. Tā kā stundu plānus rakstīju es un nosūtīju tos laicīgi Annei uz e-pastu, lai viņa var iepazīties ar stundas gaitu un pārjautāt, ja rodas kādas neskaidrības, pirms mācību stundas mums atlika tikai sadalīt, kura no mums vadīs kurus uzdevumus. Ļāvu Annei izrādīt iniciatīvu, taču vilos, jo prakticante neizteica nekādas vēlmes. Tad nolēmu piedāvāt viņai novadīt tos uzdevumus, kur nav nepieciešamas latviešu valodas zināšanas, piemēram, iepazīstināt bērnus ar jaunajiem

vārdiem, izmantojot attēlus (saucamās flashcards), kā arī asistēt man klausīšanās uzdevumā. Anne piekrita, ka arī, viņasprāt, tā būtu vislabāk.

Novadījām stundu. Kopumā sadarboties sanāca veiksmīgi, taču atkal jutu Annes nedrošību un nepieciešamību pēc atbalsta un apstiprinājuma, ka viņa visu dara pareizi, no manis, kas izpaudās acu kontaktā ar mani vairāk nekā ar bērniem. Taču, ja jāvērtē Annes spējas strādāt ar sākumskolas vecuma bērniem, šķiet, ka tas viņai padodas pat labāk nekā ar lielākajiem. Anne pēc stundas stāstīja, ka viņai ļoti patīcis tas, ka viņi ļoti rūpīgi seko līdzi un labprāt iesaistās stundas darbā.

Bērni palika priecīgi pēc stundas par to, ka stundā piedalījās ārzemju skolotāja-praktikante.

5.7. Rakstu darbu labošana – pārrunas un reāla darbība.

Ieklausoties manā ieteikumā, Anne skolēniem bija uzdevusi mazo pārbaudes darbiņu, bet nākamajā stundā, runājot par filmām un to recenzijām, kā mājas darbu, viņa uzdeva uzrakstīt par brīvi izvēlēto filmu recenziju. Tā sanāca, ka šīs abas stundas bija īsi pirms skolēnu brīvlaika.

Anne pati pienāca pie manis vienā no starpbrīžiem un teica, ka nezina, kā labot rakstu darbus. Izskaidroju, ka visvieglāk to ir izdarīt, ja izvirza kritērijus, par ko tiek likts noteikts punktu skaits. Tad, vadoties no iegūtā punktu skaita, tiek izlikta atzīme. Taču Anne izskatījās norūpējusies un teica, ka angļu valoda nav viņas dzimtā valoda un arī Vācijā viņa nemācās par angļu valodas skolotāju. Anne teica, ka uztver šo praksi ļoti nopietni un baidās kāda skolēna darbu novērtēt neobjektīvi. Es savukārt teicu, ka arī es nedaru neko citu, kā izvirzu kritērijus un vērtēju pēc tiem, gribot iedrošināt viņu pamēģināt izlabot darbus pašai, taču praktikante lūdza, vai mēs nevarētu to izdarīt kopā. Sarunājām, ka tiksimies brīvlaikā, otrdienā, jo arī man pašai bija jālabo tādi paši darbi tikai paralēlklasei.

Satikāmies mūsu sagatavē jau 9 no rīta. Kopīgi pārrunājot, kas ir stāstīts stundā par filmas recenzijas rakstīšanu, izvirzījām 6 kritērijus, pēc kuriem tad arī novērtēt skolēnu darbus. Maksimālo punktu skaitu noteicām 10, kas atbilst 10 ballēm. Sākām labot katra savus darbus. Anne ik pa laikam pārjautāja, kā būtu jārikojas, ja nejutās pārliecināta par kaut ko.

Darbs mums abām gāja raiti un pozitīvā noskaņojumā. Kad abas bijām pabeigušas labošanas darbus, savādīju vērtējumus E-klasē, pie reizes ļaujot Annei vēlreiz ielūkoties, kā darbojas šī sistēma.

Pēc paveiktā darba jautāju Annei, kā viņa tagad jūtas par darbu labošanu, uz ko Anne atbildēja, ka laikam bija uztvērusi šo procesu pārāk nopietni, ka nebija tik traki un ka viņai ir gandarījums, ka viņa spēja to izdarīt, minimāli konsultējoties ar mani.

Varu uzslavēt savu praktikanti, jo viņa man parādīja šos skolēnu darbus un es redzēju, ka labojums tika veikt ļoti, ļoti rūpīgi, ne tikai izlabojot kļūdas tekstā, bet arī pierakstot katram skolēnam komentāru par rakstu darbu. Malacis! Viņa labi tika galā ar uzdevumu, taču viņai jābūt uzņemties atbildību par to, ko viņa dara, jo, kad viņa strādās kā skolotāja un darīs to pašu, viņai būs jāatbild pašai par to, cik objektīvi un kā viņa ir veikusi labojumu. Es domāju, ka viņa to veiksmīgi arī spēs izdarīt, tikai šobrīd viņai vēl ir nedaudz bail, un viņa drošāk jūtas, ja var dalīt atbildību ar mentori.

5.8. Intervija ar praktikanti.

Intervija notika manās mājās pāris dienas pirms praktikantes došanās atpakaļ uz Vāciju. Iesākumā pacienāju Anni ar tēju un saldējumu ar augļiem, parādīju šādas tādas bildes no personīgās kolekcijas un parunājos ar viņu par ar skolu nesaistītiem jautājumiem.

Kad viss bija notiesāts, ķērāmies pie intervijas. Anne ļāva ierakstīt interviju, uz jautājumiem atbildēja pietiekami droši un godīgi. Šķiet šī bija pirmā reize, kad patiesībā Anne jutās drošāk nekā es, jo laikam pārāk satraucos par to, lai Anne justos pietiekami brīvi un atvērti.

Domāju, ka pareizi izdarīju, ka uzaicināju Anni pie sevis, neskatoties, ka tā ir nevis neitrāla, bet mana teritorija, tā tomēr bija neitrāla teritorija no skolas un darba vides, kur viņa varēja atraisīties vienkārši kā cilvēks. Es izdarīju visu, lai Anne justos komfortabli un neuzbāzos uzreiz ar intervēšanu, kā arī pozicionēju šo tikšanos, kā sadraudzības tikšanos un iespēju uzzināt, kā Latvijā dzīvo ģimenes. Protams, šis bija izņēmuma gadījums, kad uzaicināju praktikanti pie sevis ciemos, jo praktikante bija no ārzemēm, bijām jau gandrīz 3 mēnešus dien dienā tikušās darbā, kā arī pirms tam tikušās pāris reizes neformālos apstākļos ārpus skola, tāpēc domāju, ka varēju atļauties uzaicināt viņu ciemos pie sevis.

Intervija izdevās, kā bija plānots.

6. Intervija ar studentu-praktikanti

Tā kā praktikante nerunā latviski, intervija norisinājās angļu valodā. Intervijas mērķis bija uzzināt, kā viņai veicās prakses laikā, ko viņa sagaidīja un ko jaunu iemācījās, kā arī, kāds izveidojās viņas priekšstats par skolu, kurā viņa gāja praksi, un, kādas attiecības veidojās ar

skolēniem un pārējiem skolotājiem. Mentore sniedz iespēju iepazīties ar Annes atbildēm un intervijas transkripciju.

1. *So, Anne, what is your experience in conducting lessons in your country?*

Yeah, I have done some practice during my hospitations in Germany, but it was different kind of school. It was school for children with special needs and (pause), yeah.. Should I say something more? Yes, here I teach at the secondary school. *So, you've almost answered to my next question already.* (Respondent smiles.)

2. *Is this your first experience abroad as a teacher assistant?*

Yes, it is. And my first experience at the secondary school as well. *Mhm.*

3. *What was your first impression about the school?*

My first impression was very good because the school seems to be very organized and structured, and (pause) my colleagues are very nice and also the pupils. For me it was new that they greet me all the time because in Germany it's not normal when you come to new school and students greet you all the time.

4. *Okey. What kind of relationship did you develop with the students during the practice?*

I don't know if I have good relationship with them. So, I don't do something with them in my private time. But I would say that during my lessons we have good relationship. We had some conflicts at the beginning but I could solve them and now... Most of the time I have good lessons without (pause) yeah, without problems. *Mhm.* But it depends on, for example, when some other teachers are in the class they behave more better than when I'm alone. For example, I have to fight with the discipline with six formers in German lessons. Once when I was alone, the lesson was awful, but today I again was alone and the lesson was okey. *I see.*

5. *What kind of relationship did you develop with other colleagues?*

I would say I have good relations with two teachers, like two mentors – one for English lesson and the other for German lessons. It wasn't possible to do more relations with other teachers, because it is a very big school and I didn't meet other teachers so often. But we shared the room, so... *Yes.*

6. *What were your expectations? When you came here, what did you expect?*

I expected to learn how to teach because my studies in Germany were very theoretical without the practical part. The only practice and experience I could have was during the hospitations, but I only did 4 hospitations during the long vocations. (pause) Yeah, so I wanted to collect some experience in teaching. Yeah, I would say I did it (laughs). *That's great! (smiles)*

7. *What are the main benefits you gained during this practice? For example, what will you use in the future?*

Ah, ya, what will I use in the future? Em... (pause) Some methods, especially group work and pair work. I enjoyed very much to see the lessons when you used a lot of methods and changed them so that pupils were involved in the lessons. And you wanted that they really work, because I remember that at my school time it was like, em, how can I say it in English? Hmm, it was a kind of frontal work. *You mean that a teacher stands and stays only in front of the classroom? Front work. And only a teacher is talking.* Yes, all the time and we had to write and after, I don't know, five-six lessons we had to write a test. It was so boring! Yes, I enjoyed more this group work.

8. *What kind of difficulties did you have during this practice?*

Well, the first difficult was with, yeah (pause)... with preparing the lessons, because for me it was the first time to... Not to prepare lessons, but prepare the lessons with book, because in Germany at schools for children with special needs I had to choose the content and I could choose what to do in the lessons – without book or with taking some exercises from the book. So, working with the book was something very new for me. Also the correction of tests (pause), as I have never done this before. At the beginning I was thinking “Oh, my God! How should I evaluate the pupils?” And also for what I should give (pause)... *Points?* Yes. So, it wasn't so easy at the beginning. *But right now? Have you managed it?* I would say I have managed it, yes. Now I feel more relaxed. It's quite a lot of work, of course, but every teacher has to do it. But now I'm able to do it during the week and I have my weekends free. (smiles)

9. *Did you engaged in the extracurricular activities? I mean after-lesson activities.*

Yeah, I tried. I offered the cultural meeting after lessons, but we had to cancel it because not many pupils or teachers came. Yes, and now we try to do a cooking event with one of the teachers next week, but not more. One more thing which was like extra activity were lessons for the teachers and headmistress every Wednesday, but these are also lessons, only I teach adult people, but still it is a normal lesson. *Mhm.*

10. *And the last question and to my mind the most important – how this practice affected your attitude to the teacher's profession? I mean – do you like this profession or maybe you have understood that you will never come back to school?*

I was really worried at the beginning, because I thought when you get to know it you are not able to teach, you don't have enough time to prepare for the lessons and you live in the stress

all the time. That was my opinion right now, at the end of my studies, but it isn't like that. Now I'm feeling good with my choice and think I will be able to work as a teacher.

Thank you for the interview!

You're welcome!

And I wish you success!

Thanks!

Pēc intervijas man radās vēl viens jautājums, kuru diemžēl nebiju iekļāvusi intervijā, tāpēc tas nav ierakstīts un nevaru tam veikt transkripciju, taču, jautājot par skolotāja profesijas prestižu Vācijā, uzzināju, ka profesiju tāpat, kā pie mums Latvijā, neuzskata par prestižu, skolēnu vecāki domā, ka skolotājiem ir pārāk daudz brīvā laika un ka viņi ir pārāk slinki, taču atbalsts no valdības gan ir labs, jo algas ir labas un naudas pietiek.

7. Mentores pašvērtējums.

Lai izvērtētu savu mentordarbību, izvirzīju vairākas prasmes un iemaņas, kas, manuprāt, ir svarīgas un nepieciešamas, lai būtu par labu mentoru, izvērtēju savas kompetences un novērtēju tās **skalā no 1-4 (kur 1 – vāji, 2 – apmierinoši, 3 – labi, 4 – ļoti labi)**. Pārlasot kursus iegūtos materiālus, izvērtēju arī to, kādas lomas pildīju, kā mentore, šīs prakses laikā.

Personiskās iezīmes: uzskatu, ka kopumā varu sadarboties gandrīz ar visiem cilvēkiem, jo esmu draudzīga, atsaucīga, diezgan pacietīga, izpalīdzīga, ka arī laipna. Man piemīt empātija un entuziasms. Esmu pārliecināta, ka darbs ar cilvēkiem man ir piemērotākais darbs, jo man patīk iepazīt jaunus cilvēkus un mācīties no citiem. *Vērtēju ar 4.*

Personiskās prasmes: Es apzinos savas dzīves vērtības un uzskatus, taču turpinu pašpilnveidi, kā arī vēl ir jāmācās sevis pārzināšana. Domāju, ka, sastopoties ar aizvien jaunām dzīves situācijām, cilvēks atklāj sevī kaut ko jaunu, apzinās jaunas vērtības vai trūkumus. Tas ir nepārtraukts process. *Vērtēju ar 3.*

Zināšanas: Es zinu skolēnu vecumposmu īpatnības, bakalaura studijās apguvu gan pedagogiju, gan psiholoģiju, gan androgoģiju, zinu kādas ir atšķirības. Man ir izpratne par valsts izglītības sistēmu, mācību standartu un esmu iepazinusies ar priekšmeta programmu. Strādājot Ozolnieku vidusskolā, iepazīnos arī ar šīs skolas darba organizāciju, dokumentāciju. Šobrīd

studēju Izglītības vadības programmas maģistrantūrā, kā arī esmu izgājusi mentoru kursus, kur atlicis tikai iegūt sertifikātu. Uzskatu, ka, ņemot vērā, ka tikai 2012.gadā absolvēju bakalaura studijas un vēl turpinu mācīties, mans zināšanu līmenis ir diezgan augsts. Visu augstāk minēto arī cenšos pielietot praksē un, manuprāt, man tas izdodas. *Vērtēju ar 3/4.*

Priekšmeta zināšanas: ņemot vērā, ka šobrīd strādāju pamatskolas un sākumskolas klasēs, manas angļu valodas zināšanas atbilstošajos līmeņos ir ļoti labas. Kopumā savas zināšanas vērtēju tā, ka mācot valodas, kā arī mācoties valodas, nekad nevar būt 100% pārliecināts, ka izcili zini valodu. Valodas ir tie priekšmeti, kuros vienmēr ir nepieciešama attīstība un ieguldījums. Sadarbojoties ar Anni, gadījās situācijas, kad nebija zināms kāds sarunā nepieciešams vārds, taču izgāju no situācijas, pasakot to, ko vēlējos pateikt, citādi. Šajā jomā vienmēr ir iespējama izaugsme. *Vērtēju ar 3.*

Klausīšanās prasmes: manuprāt, man tiešām izdevās saklausīt to, ko man gribēja nodot prakticante, jo visi neskaidrie jautājumi vienmēr tika atrisināti. Kā pierādījums labām klausīšanās prasmēm ir arī acu kontakts, ieņemamā poza (piemēram, ja prakticante sēdējā, es arī apsēdos, un otrādi, lai viņa nejostos zemāk vai augstāk par mani, lai esam vienādā līmenī. Nesēdos arī pārāk tālu vai tuvu prakticentei, lai neaizskartu viņas privāto zonu), centos visas sarunas veikt netraucētā vidē, izmantoju žestus, teiktā pārfrāzēšanu, prakticantes izjūtu un to nozīmes atspoguļošanu. *Vērtēju ar 3.*

Starpkultūru kompetence: tā kā mana prakticante bija no Vācijas, īpaši svarīga šoreiz bija šī kompetence. Manuprāt, man izdevās veiksmīgi veidot un uzturēt attiecības ar Anni, ņemot vērā mūsu abu kultūru īpatnības. Tā kā man ar Vāciju un tur dzīvojošiem cilvēkiem iepriekš nebija nekāda kontakta, tad arī stereotipu par šo tautu man nebija, kas ļāva iepazīt viņu kultūru no pavisam jauna skatu punkta. Domāju, ka mēs abas bijām ieguvējas, jo sarunās ārpus mācību/darba konteksta uzzinājām daudz ko jaunu par abām tautām. Konflikti mūsu starpā neveidojās. Vienīgo nepatīkamo sarunu prakses vidū veiksmīgi pabeidzām, un pēc tās šķiet sadarbība tikai uzlabojās. Atšķirīgais, ko atklāju sev, ir tas, ka prakticante gaidīja visu gatavu, kā „uz paplātes” pasniegtu, kas it kā ir raksturīgi vācu tautai (to man atklāja vācu valodas skolotāja un man kolēģe, kura ir dzīvojusi nelielu laiku Vācijā, kā arī diezgan daudz sadarbojās ar Anni, tāpēc varēja to apstiprināt), kā arī pati neizrādīja iniciatīvu darīt vairāk par minimālo. Taču attiecības ir saglabājušās labas. Varējām apzināties starpkultūru pieredzi, mācīties no tās. *Vērtēju ar 4.*

Analītiskās prasmes: domāju, ka man diezgan labi izdodas novērot to, kas notiek apkārt, esmu diezgan acīga, īpaši tad, ja zinu, ka mans uzdevums ir vērot kaut ko noteiktu. Vienmēr sev atgādinu par to, ka nedrīkst secinājumus par vērojumiem izteikt subjektīvi, ka nedrīkst interpretēt

savā redzējumā to, kas patiesībā notika. Pēc novērojumiem sniedzu praktikantei arī atgriezenisko saiti, kā arī saņēmu pretī atgriezenisko saiti no viņas. Lai gan, manuprāt, man šīs prasmes ir labi attīstītas, uzskatu, ka ar pieredzi tās kļūs vēl labāk attīstītas. *Vērtēju ar 3.*

Sociālās un saskarsmes prasmes: visas prakses laikā attiecības ar praktikanti man bija draudzīgas un labas, veidojās veiksmīgi (izturējos saprotoši, ieklausījos teiktajā, iedrošināju viņu neskaitāmas reizes, veiksmīgi atrisināju radušos problēmu). Kopīgi pavadījām laiku arī ārpus darba, taču uzturēju profesionālo distanci, nepārkāpjot mentora un praktikanta sadarbības robežas. Veidojām arī saraksti caur sms, kad tas bija nepieciešams. *Vērtēju ar 4.*

Mentordarbības vadīšana: uzskatu, ka izvirzīju pareizus mērķus praksei ar šo praktikanti, tiecāmies uz to sasniegšanu un tas arī izdevās. Prakses laikā bija jūtams progress praktikantes darbībā. Abas veicām prakses izvērtēšanu. Praktikantes pašvērtējumu var atrast pielikumos. Tā kā šī bija mana pirmā pieredze mentores lomā, domāju, ka vēl noteikti ir iespējama izaugsme un ir palikusi viela pārdomām. Manuprāt, vienmēr ir jātiecas uz savu izaugsmi un profesionālo pilnveidi. Kopumā savu mentordarbību *vērtēju ar 3.*

8. Tālākā sadarbība.

Pārrunājot ar Anni šo viņas pieredzi, mentore uzzināja, ka praktikantei ir ļoti patīcis viesoties Latvijā un gūt lietderīgu pieredzi, strādājot skolā ar dažāda vecuma skolēniem. Jautājot praktikantei, vai viņa vēl gribētu atgriezties šeit, mentore saņēma apstiprinošu atbildi. Anne pēc savas iniciatīvas sazinājās ar Vācijas vēstniecību Latvijā, lai noskaidrotu, vai arī vasarā šeit ir pieejams kāds darbs, uz ko viņa saņēma atbildi, lai sazinās ar kādu sievieti, kura rīko vasaras nometnes bērniem un iespējams viņai būtu nepieciešams kāds brīvprātīgais darbinieks. Ja apstākļi būs veiksmīgi Annei, viņa šovasar atkal ciemosies Latvijā un mentore ar viņu noteikti satiksies.

Kas attiecas uz Annes profesionālo izaugsmi, šobrīd, 2013.gada maijā, Anne kārtu eksāmenus Vācijā, un no rudens viņa sāks savu 2 gadus ilgo praksi kādā no Vācijas skolām. Veiksmīgi pabeidzot praksi un nokārtojot eksāmenu, Anne būs kvalificēta skolotāja. Mentore domā, ka tad varēs veidot arī turpmāko profesionālo sadarbību, bet uz doto brīdi kontakti ar praktikanti ir saglabāti (e-pasts, Facebook), un saziņa ir iespējama jebkurā brīdī.

PIELIKUMI